
Inflația nu stă pe loc – efectele se simt

Prof. Constantin ANGHELACHE PhD (*actincon@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies / Artifex University of Bucharest

Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD (*madalinagabriela_angel@yahoo.com*)

Artifex University of Bucharest

Alexandra PETRE PhD Student (*alexandra.olteanu.s1@anaf.ro*)

Bucharest University of Economic Studies

Abstract

În ultimii trei ani ai pandemiei, 2020, 2021 și 2022 inflația a fost elementul care a însoțit evoluția economică. Evoluția economică s-a alertat, s-a dezvoltat, iar inflația a crescut de la o perioadă de timp la alta.

În acest articol autorii doresc să evidențieze faptul că inflația are un rol deosebit de negativ asupra creșterii economice (a Produsului Intern Brut), deoarece prețurile inflaționate pot aduce venituri suplimentare bugetului de stat, dar nu pot aduce niciun avantaj condițiilor de trai.

Am utilizat în acest articol datele publicate de Institutul Național de Statistică și mai ales din Anuarul 2022 publicat de Institutul Național de Statistică, datele Eurostat, precum și alte date care sunt importante, pe care le-am comparat, le-am re-prelucrat pentru a ajunge la condițiile pe care ni le-am propus.

În acest articol am folosit pe larg reprezentările grafice și tabelare cu datele care sunt la îndemână, reușind astfel să asigurăm o percepție mai ușoară a celor care doresc să studieze și să înțeleagă evoluția acestui indicator de tip flagel din economia României și, mai larg, pe plan internațional.

Cuvinte cheie: prețuri, venituri, inflație, crize, evoluție economică.

Clasificarea JEL: E20, E30

Introducere

Am pornit în studiul evoluției inflației cu datele existente, începând din 2019 până în 2022, și chiar primele două luni ale anului 2023. Am avut în vedere să punem în evidență faptul că indicele prețurilor de consum ca și indicele armonizat al prețurilor de consum au crescut de la o perioadă de timp la alta.

Explozia s-a produs în anul 2022 când rata de creștere a inflației a fost de aproape 16%. În 2023 există tot această ușoară creștere de la o lună la alta, iar pe intervale de 12 luni se manifestă tot creștere a inflației.

Inflația armonizată cuprinde creșterea tuturor prețurilor și am prezentat în această direcție creșterea prețurilor produselor industriale, ale producției agricole, ale producției în construcții, încasările din turism și altele rezultând

că toate costurile au crescut, iar din prezentarea trendului economiei naționale de către Institutul Național de Statistică că pentru perioada următoarelor 3 – 6 luni în toate domeniile, industrie, agricultură, construcții, transporturi și servicii, prețurile vor crește.

În context, ne-am referit și la faptul că această creștere a prețurilor afectează în mod deosebit nivelul de trai al populației din țara noastră.

Crizele cu care se confruntă economia României, ca și a celorlalte state de pe glob, atestă că acestea vor continua, mai ales în Europa, și datorită conflictului armat dintre Ucraina și Federația Rusă.

Am prezentat o serie de date care atestă creșterea prețurilor pe grupe de mărfuri și grupe de servicii pentru a se vedea mai clar că acestea aduc atingere nivelului de trai al populației din România.

Literature review

Unele metode de analiză, cât și evoluția în timp a inflației, au fost studiate de către Fiti (2010). De asemenea, Anghelache C., Anghel M. G. (2019) abordează din punct de vedere teoretic și practic probleme legate de colectarea, sortarea, aranjarea seriilor statistice de date și cele de modelare economică. Anghelache, Niță și Badiu, A. (2016) au realizat studii cu privire la evoluția indicelui prețurilor în România. Anghelache și Sacală (2015) au prezentat o serie de noțiuni de bază ale inflației. Armantier și colaboratorii (2015) au abordat o serie de aspecte privind previziunile asupra inflației. Kim și Henderson (2005) au abordat aspecte referitoare la inflație și influența asupra creșterii veniturilor nominale. Sylvestre (2002) abordează unele elemente teoretice cât și practice ale utilizării instrumentarului econometric în economie.

Metodologie

Pentru înțelegerea mai ușoară a opiniilor exprimate în acest studiu, au fost extrase din metodologia utilizată de Institutul Național de Statistică și Eurostat principalele aspecte metodologice. Astfel, indicii prețurilor de consum (IPC) acoperă cheltuielile monetare de bunuri și servicii pentru consumul final, pentru toate tipurile de gospodării rezidente, cu excepția gospodăriilor instituționale, în scopul de a oferi o imagine cât mai relevantă și precisă a inflației. IPC poate fi privit ca o metodă de măsurare, în linii mari, a prețurilor unui model de cheltuieți fixe.

Indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) este un set de indici ai prețurilor de consum din UE, calculat în conformitate cu o abordare armonizată și un singur set de definiții. IAPC este conceput în principal pentru evaluarea stabilității prețurilor în zona euro și a convergenței evoluției

prețurilor în UE, dar și pentru comparații ale inflației la nivel european.

Pondere - coeficient de comensurare folosit la calculul unui indice sintetic (agregat) pentru o colectivitate de elemente necomensurabile nemijlocit, având drept funcție stabilirea importanței relative a fiecărui element în colectivitatea statistică cercetată.

Rata lunară a inflației reprezintă creșterea prețurilor de consum într-o lună, față de luna precedentă.

Rata medie lunară a inflației reprezintă media creșterilor lunare ale prețurilor. Se calculează ca o medie geometrică a indicilor lunari ai prețurilor de consum cu baza în lanț din care se scade baza de comparație egală cu 100.

Rata medie anuală a inflației reprezintă creșterea prețurilor de consum într-un an față de anul precedent. Această rată se calculează ca un raport, exprimat procentual, între indicele mediu al prețurilor dintr-un an și cel al anului precedent, din care se scade 100. La rândul lor, indicii medii ai prețurilor din cei doi ani se determină ca medii aritmetice simple ale indicilor lunari din fiecare an, calculați față de aceeași bază (octombrie 1990 = 100).

Rata anuală a inflației reprezintă creșterea prețurilor de consum într-o lună din anul curent, față de aceeași lună a anului precedent. Această rată se calculează ca un raport, exprimat procentual, între indicele prețurilor dintr-o lună din anul curent și indicele din luna corespunzătoare a anului precedent, calculați față de aceeași bază, din care se scade 100.

Sfera de cuprindere: prețurile măsurate sunt cele suportate efectiv de către consumatori, astfel încât acestea includ taxele de vânzare pe produse, cum ar fi taxa pe valoarea adăugată.

IPC se calculează pe baza elementelor care intră în consumul direct al populației și exclude: consumul din resurse proprii reprezentând contravaloarea cantităților de produse consumate de populație provenite din alte surse decât din cumpărări (din stoc, din producție proprie, primit în dar etc.); cheltuielile cu caracter de investiții și acumulare (cumpărarea de locuințe, materiale de construcții utilizate la construirea de noi locuințe sau efectuarea de reparații capitale la locuințele vechi), rate de asigurare, amenzi, jocuri de noroc, impozite etc.; cheltuieli aferente plății muncii pentru producția gospodăriei (arat, semănat, prășit, îngrijirea grădinilor și livezilor de pomi, a viilor, strângerea recoltelor, cositul fânului, tratamentul medical al animalelor etc.). IPC exclude cheltuielile cu dobânda și de credit, referindu-se la ele ca la un cost de finanțare, nu ca la o cheltuială de consum.

IPC se calculează ca un indice de tip Laspeyres cu bază fixă. Începând din ianuarie 2020, calculul indicilor lunari cu bază fixă se face utilizând prețurile medii din anul 2018 (anul 2018=100) și ponderile din același an determinate pe baza cheltuielilor medii din Ancheta Bugetelor de Familie.

Prețurile colectate lunar sunt prețuri cu amănuntul, inclusiv și TVA.
Formula generală de calcul a indicelui de tip Laspeyres este:

$$L_b = \sum I_b \left(\frac{p_o q_o}{\sum p_o q_o} \right)$$

L_{lo} = indicele agregat al lunii curente (I) din anul 2020 față de anul de referință 2018;

I_{lo} = indicii lunii curente față de media anului 2018 pe trepte de agregare;

$\frac{p_o q_o}{\sum p_o q_o}$ = ponderile aferente treptelor de agregare (importanța relativă a cheltuielilor medii lunare pe o gospodărie pentru anul 2018).

Calculul indicilor de preț la nivel de varietate:

$$i_{vi} = \frac{p_l^{vi}}{p_o^{vi}} \cdot 100$$

p_l^{vi} = prețul varietății i înregistrat în luna curentă (I);

p_o^{vi} = media anuală a prețurilor varietății i din anul 2018.

Prețul varietății i înregistrat în luna curentă (p_l^{vi}) se calculează ca o medie aritmetică simplă din cele trei înregistrări decadale, astfel:

$$p_l^{vi} = \frac{p_{l_1}^{vi} + p_{l_2}^{vi} + p_{l_3}^{vi}}{3} \text{ sau } p_l^{vi} = p_{l_2}^{vi}$$

în care:

$p_{l_1 \dots l_3}^{vi}$ = prețurile nominale aferente celor trei decade observate în luna curentă, pentru varietatea V_j .

A doua formulă se aplică pentru majoritatea sortimentelor de mărfuri nealimentare și servicii pentru care colectarea se face doar în perioada 10 – 17 a lunii de referință.

Calculul indicilor de preț la nivel de sortiment, ca medie geometrică a indicilor varietăților, conform formulei:

$$I_{l/18}^{S_j} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n i_{vi}} \quad n \leq 68$$

n = numărul centrelor de culegere a prețurilor/tarifelor.

Calculul indicilor la nivel de grupe de mărfuri alimentare, nealimentare și servicii ca medie aritmetică ponderată a indicilor de la nivel de posturi de cheltuieli cuprinse în grupă, astfel:

$$I_{I/18}^C = \sum I_{I/18}^{P_i} \left(\frac{w_o^{P_i}}{\sum w_o^{P_i}} \right)$$

$I_{I/18}^C$ = indicele prețurilor la nivel de grupă în luna curentă (*I*) față de media anului 2018;

$I_{I/18}^{P_i}$ = indicele prețurilor la nivel de post în luna curentă (*I*) față de media anului 2018;

$w_o^{P_i}$ = ponderea postului P_i ;

$\sum w_o^{P_i}$ = ponderea grupei de mărfuri și servicii.

Forma de prezentare a posturilor de agregare

În sistemul național, în construirea IPC se utilizează un nomenclator de mărfuri și servicii, structurat pe 54 posturi de produse alimentare, 112 posturi de produse nealimentare și 50 de posturi de servicii, semnificative pentru consumul populației României.

În sistemul european, în construirea IAPC, se utilizează o clasificare a cheltuielilor după destinația de consum (ECOICOP – Clasificarea Consumului Individual pe Destinații), care regrupează posturile din sistemul național. Clasificarea ECOICOP asigură comparabilitatea indicilor la nivel european, și este structurată, conform regulamentului UE 792/2016, pe 12 diviziuni detaliate, 47 de grupe, clase, sub-clase.

IPC utilizează principiul *național* al consumului, urmărind cheltuielile de consum ale rezidenților, indiferent dacă acestea sunt efectuate în interiorul sau în afara granițelor țării.

IAPC măsoară modificările produse în evoluția prețurilor și tarifelor aferente bunurilor și serviciilor care au survenit pe teritoriul României. Astfel, pentru construirea IAPC se utilizează principiul *domestic*, luând în calcul consumul tuturor gospodăriilor de pe teritoriul țării, indiferent de naționalitate, statut rezidențial sau social, exceptând ambasadere străine aflate pe teritoriul României.

Ponderile utilizate pentru calculul IPC sunt obținute din Ancheta Bugetelor de Familie (ABF) și rezultă din structura cheltuielilor medii lunare efectuate de o gospodărie pentru cumpărarea bunurilor și pentru plata serviciilor necesare satisfacerii nevoilor de trai. Anual se analizează și actualizează structura cheltuielilor efectuate de populație. Astfel, începând din ianuarie 2020, în calculul IPC se utilizează ponderile rezultate din structura cheltuielilor medii efectuate de o gospodărie în anul 2018.

Din anul 2012, a intrat în vigoare Regulamentul CE nr. 1114/2010 privind standardele minime pentru calitatea ponderilor IAPC. Implementarea regulamentului, pentru anul 2020, semnifică utilizarea datelor privind cheltuiala monetară de consum final al gospodăriilor din conturile naționale aferente anului 2018 și a cheltuielilor din Ancheta Bugetelor de Familie 2018 pentru calculul ponderilor indicilor armonizați. Ponderile astfel calculate sunt apoi actualizate la prețurile lunii decembrie 2019.

Date, rezultate și discuții

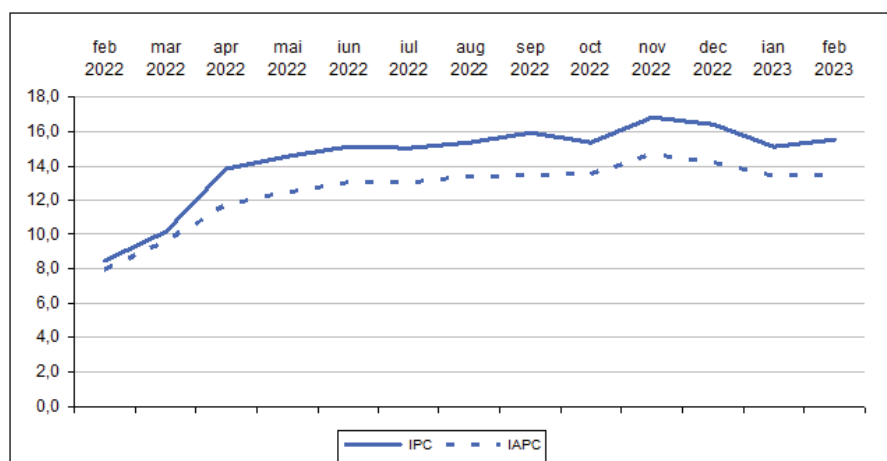
Indicele prețurilor de consum (IPC) este indicatorul utilizat pentru determinarea inflației la nivel național. Analizând evoluția acestui indicator constatăm faptul că indicele prețurilor de consum în luna februarie 2023 comparativ cu luna ianuarie 2023 este 100,98%, ceea ce indică o creștere de aproximativ 1 procent.

În ceea ce privește rata inflației de la începutul anului, februarie 2023 comparativ cu decembrie 2022, aceasta este 1,3%. Totodată rata anuală a inflației în luna februarie 2023 comparativ cu luna februarie 2022 este 15,5%.

Pentru a evidenția evoluția prețurilor de consum în perioada februarie 2022 – februarie 2023 a fost schițat graficul numărul 1.

Modificarea anuală a prețurilor de consum (%)

Grafic 1

Sursa: Comunicat INS nr. 58 / 13 martie 2023

Interpretând datele preluate de la Institutul Național de Statistică și prezentate grafic constatăm faptul că rata medie a modificării prețurilor de

consum în ultimele 12 luni, respectiv martie 2022 – februarie 2023, față de precedentele 12 luni, respectiv martie 2021 – februarie 2022, este 14,9%.

În ceea ce privește indicele armonizat al prețurilor de consum în luna februarie 2023 comparativ cu luna ianuarie 2023, acesta este 100,98%. Rata anuală a inflației în luna februarie 2023 comparativ cu luna februarie 2022 calculată pe baza indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC) este 13,4% și rata medie a modificării prețurilor de consum în ultimele 12 luni, respectiv martie 2022 – februarie 2023, față de precedentele 12 luni, respectiv martie 2021 – februarie 2022, determinată pe baza IAPC este 13,0%.

În tabelul numărul 1 sunt prezentate datele referitoare la evoluția indicelui prețurilor de consum și a ratei medii lunare a inflației în luna februarie 2023 față de lunile ianuarie 2023, decembrie 2022 și februarie 2022.

Indicele prețurilor de consum și rata medie lunară a inflației (%)

Tabel 1

	Februarie 2023 față de:			Rata medie lunară a inflației, în perioada 1.01 – 28.02	
	Ianuarie 2023	Decembrie 2022	Februarie 2022	2023	2022
Mărfuri alimentare	101,85	103,38	122,35	1,7	1,6
Mărfuri nealimentare	100,45	99,46	112,73	-0,3	0,7
Servicii	100,70	102,53	110,38	1,3	1,0
TOTAL	100,98	101,32	115,52	0,7	1,0

Sursa: Comunicat INS nr. 58 / 13 martie 2023

Pe baza datelor prezentate în tabelul numărul 1 putem afirma faptul că rata medie a inflației în perioada 01.01.2023 – 28.02.2023 a fost de 0,7%, creșteri însemnate fiind la mărfurile alimentare, respectiv 1,7% și la servicii, respectiv 1,3%.

În tabelul numărul 2 sunt prezentați indicii prețurilor de consum în luna februarie 2023 la principalele mărfuri și servicii.

Indicii prețurilor de consum în luna februarie 2023 la principalele mărfuri și servicii

Tabel 2

Coeficient de ponderare	Denumirea mărfurilor/serviciilor	Februarie 2023 față de:		
		Ianuarie 2023 %	Decembrie 2022 %	Februarie 2022 %
10000	TOTAL	100,98	101,32	115,52
3226	TOTAL MĂRFURI ALIMENTARE	101,85	103,38	122,35
510	Produse de morărit și panificație	101,13	102,36	123,85
404	Pâine, produse de franzelărie și specialități	101,13	102,38	123,92
319	Legume și conserve de legume	106,35	109,57	123,25
226	Fructe și conserve din fructe	102,59	104,56	116,14
82	Ulei, slănină, grăsimi	98,44	97,91	129,83
815	Carne, preparate și conserve din carne	101,11	101,79	117,44
126	Pește și conserve din pește	102,54	103,94	122,06
492	Lapte și produse lactate	101,60	103,19	131,47
54	Ouă	101,33	102,43	134,59
139	Zahăr, produse zaharoase și miere de albine	100,94	101,93	125,57
82	Cacao și cafea	100,97	102,33	118,56
132	Băuturi alcoolice	101,16	104,41	113,82
250	Alte produse alimentare	101,86	104,77	118,09
4912	TOTAL MĂRFURI NEALIMENTARE	100,45	99,46	112,73
529	Îmbrăcăminte, articole de galanterie, pasmanterie și mercerie	100,72	101,29	109,01
348	Încălțăminte	100,58	101,21	109,70
347	Produse de uz casnic, mobilă	100,47	101,50	107,63
260	Articole chimice	101,48	102,39	110,74
285	Produse cultural-sportive	100,64	101,35	108,07
115	- Ceasuri, aparate audio-video, articole sportive	100,63	101,38	105,94
106	- Autoturisme și piese de schimb	100,71	101,37	109,27
780	Articole de igienă, cosmetice și medicale	101,32	101,93	109,61
365	- Medicamente	100,29	100,47	105,71
834	Combustibili	100,01	100,78	104,67
660	Tutun, țigări	100,82	102,39	107,33
797	Energie electrică, gaze și încălzire centrală	99,31	91,30	133,14
72	Alte mărfuri nealimentare	102,29	103,35	116,33
1862	TOTAL SERVICII	100,70	102,53	110,38
19	Confectionat și reparat îmbrăcăminte și încălțăminte	103,55	104,20	113,30
114	Chirie	101,10	101,66	108,50
227	Apă, canal, salubritate	101,13	108,09	124,15
132	Cinematografe, teatre, muzee, cheltuieli cu învățământul și turismul	100,50	101,60	108,91
21	Reparații auto, electronice și lucrări foto	100,84	101,94	112,99
192	Îngrijire medicală	101,58	102,71	112,30
129	Îgienă și cosmetică	101,46	102,45	112,57
72	Transport urban	100,04	100,21	108,64
480	Poștă și telecomunicații	100,05	100,32	100,37
133	Restaurante, cafenele, cantine	101,57	103,93	116,24
77	Alte servicii cu caracter industrial	100,69	101,86	115,03
213	Alte servicii	99,89	101,81	110,48

Sursa: Comunicat INS nr. 58 / 13 martie 2023

Din evoluția datelor prezentate în tabelul numărul 2 rezultă faptul că cele mai însemnate creșteri în luna februarie 2023 față de perioada similară a anului anterior au fost la mărfurile alimentare (22,35%), în cadrul cărora punctăm ulei, slănină, grăsimi (29,83%), lapte și produse lactate (31,47%) și ouă (34,59%). În același timp cele mai mici modificări le-au avut poșta și telecomunicațiile (din grupa serviciilor) și anume o creștere doar de 0,37%.

Concluzii

Din studiul acestui articol se desprind câteva concluzii imediate. În primul rând, rata inflației din 2021-2022 a avut efecte deosebite asupra creșterii economice. În mod particular, rata inflației din 2022 ajunsă la aproximativ 16% (datele sunt încă provizorii), a avut efecte cu totul deosebite asupra creșterii reale a economiei, dar și asupra nivelului real de trai al populației.

Inflația a impus creșterea tuturor prețurilor. Indicele armonizat al inflației arată tocmai acest fapt. În consecință, există puține posibilități de creștere a veniturilor de bază pentru marea populație (salarii și pensii), existând preocupări, dar direcții mult mai puțin convingătoare, care să conducă la creșterile despre care am vorbit.

Se impun măsuri urgente și, mai ales, accesarea sumelor din Planul Național de Redresare și Reziliență care pot să conducă la o ușoară creștere economică, la temperarea oarecum a inflației dar, mai ales, la posibilitatea de a avea cel puțin o mică creștere a nivelului veniturilor populației.

Bibliografie

1. Anghelache C., Anghel M. G. (2019). *Modelare economică. Teorie și studii de caz, ediția a doua, revizuită și adăugită*, Editura Economică, București
 2. Anghelache, C., Niță, G., Badiu, A. (2016). *The Inflation (Consumer Prices) in the Romanian Economy*. Romanian Statistical Review Supplement, 1, 99-102
 3. Anghelache, C., Sacală, C. (2015). *Some Theoretical Aspects regarding the Inflation*. Romanian Statistical Review Supplement, 6, 5 – 11
 4. Armantier, O., Bruine de Bruin, W., Topa, G., Klaauw, W., Zafar, B. (2015). *Inflation Expectations and Behavior: Do Survey Respondents Act on their Beliefs?*. International Economic Review, 56 (2), 505-536
 5. Fiti, Z. (2010). *The Macroeconomic Performance of the Inflation Targeting Policy: An Approach Based on the Evolutionary Co-spectral Analysis*, Economic Modelling, Volume 27, Issue 1, January, Elsevier
 6. Kim, J., Henderson, D.W. (2005). *Inflation Targeting and Nominal-Income Growth Targeting: When and Why are They Suboptimal?*. Journal of Monetary Economics, 52, 1463 – 149
 7. Sylvestre, P. (2002). *Econometrie des donnees de panel*, Dunod, Paris
- *** <https://insse.ro/cms/ro>